

Коли обвинувальний акт потрапляє до суду, починається момент істини для всієї досудової роботи. Суддя дивиться на цей документ майже як інженер на креслення: чи витримає конструкція? Чи все сформульовано так, щоб судовий розгляд був можливим? Практика Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду показує доволі чітку картину: значна частина обвинувальних актів повертається або викликає проблеми саме через **типові, повторювані помилки сторони обвинувачення.**

Нижче подані узагальнення, які регулярно зустрічаються у рішеннях Верховного Суду та апеляційних судів при застосуванні **ст. 291, 314 КПК України.**

10 типових помилок прокурора при складанні обвинувального акта (за судовою практикою Верховного Суду)

1. Нечітке або абстрактне формулювання обвинувачення

Це одна з найпоширеніших помилок.

У формулюванні обвинувачення не зазначаються:

- точний час;
- місце;
- спосіб вчинення злочину;
- роль конкретної особи.

Верховний Суд неодноразово зазначав, що обвинувачення повинно бути **конкретним і зрозумілим**, щоб особа могла реалізувати право на захист.

Інакше обвинувальний акт може бути повернений відповідно до **ст. 314 КПК України.**

2. Суперечність між фактичними обставинами і правовою кваліфікацією

Іноді в описі події викладено одні обставини, а кваліфікація здійснена за іншою статтею Кримінального кодексу.

Наприклад:

- описано службову недбалість,
- а кваліфікація дана як зловживання владою.

Такі суперечності суди розцінюють як порушення вимог **ст. 291 КПК України.**

3. Відсутність чіткого опису ролі кожного співучасника

У провадженнях щодо кількох осіб прокурори іноді описують подію загалом, але не визначають:

- хто був виконавцем;
- хто організатором;
- хто пособником.

Верховний Суд наголошує, що роль кожного співучасника повинна бути **індивідуалізована.**

4. Переписування тексту повідомлення про підозру

Іноді обвинувальний акт фактично копіює повідомлення про підозру.

Але за логікою процесу:

- підозра — це припущення сторони обвинувачення,
- обвинувальний акт — це підсумок доказування.

Тому він повинен бути більш деталізованим.

5. Відсутність або формальний реєстр матеріалів досудового розслідування

Реєстр матеріалів є обов'язковим додатком до обвинувального акта.

Типові помилки:

- неповний реєстр;
- відсутність нумерації;
- відсутність важливих матеріалів.

Це також є підставою для повернення обвинувального акта.

6. Невизначеність предмета обвинувачення

Іноді прокурор формулює обвинувачення настільки загально, що неможливо зрозуміти:

- який саме епізод інкримінується;
- які саме дії особи є злочином.

Верховний Суд підкреслює, що обвинувальний акт повинен чітко окреслювати межі судового розгляду (ст. 337 КПК).

7. Невідповідність обвинувального акта доказам

Суд звертає увагу, коли:

- в обвинувальному акті описано одні обставини,
- а докази у матеріалах підтверджують інші.

Це свідчить про недостатню перевірку матеріалів прокурором.

8. Порушення процедури відкриття матеріалів

Нерідко сторона захисту доводить, що:

- не всі матеріали були відкриті,
- або відкриття відбулося формально.

Це є порушенням ст. 290 КПК України і може мати серйозні наслідки для допустимості доказів.

9. Неправильне зазначення даних обвинуваченого або потерпілого

Іноді в обвинувальному акті відсутні або некоректно зазначені:

- анкетні дані;
- адреса;
- громадянство.

Це порушує вимоги ст. 291 КПК України.

10. Відсутність мотивування обтяжуючих або пом'якшуючих обставин

Якщо прокурор посилається на обтяжуючі обставини, вони повинні бути:

- описані;
- підтвержені доказами.

Формальне згадування таких обставин суди не приймають.